

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ – ΕΚΘΕΣΗΣ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

Η σημασία του ελεύθερου χρόνου των μαθητών

Η έκρηξη στην επιστήμη και την τεχνολογία, τους δυο τελευταίους αιώνες, επαναπροσδιόρισε τις κοινωνίες, έφερε στο προσκήνιο νέες ανάγκες σε επιστημονικές γνώσεις και ειδικότητες, **γιατί** ζητούσε ανθρώπους για νέους και σπουδαίους ρόλους στους κοινωνικούς και εργασιακούς μετασχηματισμούς, άξιους να προωθήσουν με ταχύτητα αλλαγές και μεταρρυθμίσεις. Το παραγωγικό σύστημα απαιτούσε να διαθέτει εξειδικευμένα εργατικά χέρια, τεχνικούς και εμπειρογνώμονες, επαγγελματίες από όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Με γοργούς ρυθμούς, το σχολείο καλείται να καλύψει απαιτήσεις για όλο και περισσότερες γνώσεις και γνωστικά αντικείμενα, με αποτέλεσμα οι μαθητές να ακολουθούν ξέφρενους ρυθμούς εντατικής μελέτης, χωρίς να διαθέτουν ελεύθερο χρόνο. Το σχολείο, θα λέγαμε, ότι μάλλον δείχνει συστηματική αδιαφορία για τις ψυχικές και σωματικές ανάγκες του μαθητή, που συνεχώς κρίνεται για την ποσότητα και την ακρίβεια χιλιάδων πληροφοριών μόνο με βαθμολογικές κλίμακες. Έχουν, **λοιπόν**, τα παιδιά, και ιδιαίτερα οι μαθητές της εφηβικής ηλικίας ελεύθερο χρόνο; Ποιοι είναι οι λόγοι, που οδηγούν στην καταστρατήγηση των δικαιωμάτων αλλά και των εξελικτικών αναγκών για παιχνίδι και εξωσχολική απασχόληση;

Ο ελεύθερος χρόνος, ειδικά στον έφηβο, είναι απαραίτητος, επειδή σ' αυτό το εξελικτικό στάδιο χρειάζεται περισσότερη αφοσίωση στην ενδοσκόπηση και στην απόκτηση ταυτότητας. Η καλή επικοινωνία με τις ομάδες συνομηλίκων του δημιουργούν την αίσθηση της αποδοχής και της αυτοπεποίθησης, του μειώνουν την αβεβαιότητα και την ανησυχία. Σ' αυτή την ηλικία θα έλθει σε επαφή με την ιδεολογία, θα αποκτήσει αξίες και θα κάνει σχέδια ζωής. **Αντίθετα** με τις απαιτήσεις της ηλικίας τους, οι έφηβοι μαθητές τρέχουν, για να προλάβουν σχολικά και εξωσχολικά προγράμματα, ξένες γλώσσες και ιδιαίτερα μαθήματα, βιώνουν αισθήματα ανασφάλειας και άγχους. Μοναδικός φίλος, **όταν** υπάρχει λίγος χρόνος για ξεκούραση, είναι η τηλεόραση, και τα αμφιβόλου ποιότητας προγράμματά της, μάλλον εντείνουν το άγχος και την υπερένταση.

Έτσι, οι μαθητές συστηματικά αγνοούν την ανάγκη του οργανισμού για ανάπαυση και ανανέωση των αποθεμάτων ενέργειας. Η έλλειψη ελεύθερου χρόνου τους οδηγεί σε ενέργειες μηχανικές, χωρίς νόημα και σε μια μάθηση μάλλον χωρίς βαθύτερο επίπεδο κατανόησης. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα αφήνουν αναπάντητα ένα σωρό ερωτηματικά για τον περιορισμένο, μόνο σε γνωστικά αντικείμενα, ρόλο του σχολείου. Οι σημερινοί μαθητές θα είναι αύριο

οι σύγχρονοι ενήλικες, σαν αυτούς που όλοι αναγνωρίζουμε, κουρασμένοι, γεμάτοι κενά και ανησυχίες, που τρέχουν να καλύψουν παλιά ελλείμματα σε ψυχοθεραπευτικά και αυτοβελτιωτικά προγράμματα, σε spa και ειδικές ασκήσεις ευεξίας...

Διασκευασμένο κείμενο της Μαρίας

Λασσιθιωτάκη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου. (80-100 λέξεις)

Μονάδες 15

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

α. Η ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας μείωσε τις νέες ανάγκες για επιστημονικές γνώσεις.

β. Το σχολείο δεν ενδιαφέρεται για τις ψυχικές και σωματικές ανάγκες του μαθητή αξιολογώντας μόνο την ποσότητα και ακρίβεια των γνώσεών του.

γ. Ο ελεύθερος χρόνος είναι απαραίτητος για τον έφηβο για ενδοσκόπηση και ανανέωση των δυνάμεών του.

δ. Τον λίγο χρόνο που έχει ο έφηβος για ξεκούραση τον αφιερώνει σε φίλους.

ε. Η έλλειψη ελεύθερου χρόνου στους σημερινούς μαθητές οδηγεί σε ενήλικες με ψυχολογικά κενά.

Μονάδες 20

B2.α. Να εντοπίσετε δύο από τους τρόπους ανάπτυξης της τρίτης παραγράφου του κειμένου και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

β. Τι δηλώνουν οι παρακάτω συνδετικές/διαρθρωτικές λέξεις: **γιατί, λοιπόν, αντίθετα, όταν, έτσι**

Μονάδες 5

B3. α. Να βρείτε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων: *αλλαγές, ξέφρενος, αφοσίωση, αποθεμάτων, οδηγεί.*

Μονάδες 5

β. Να βρείτε τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων: γοργούς, αδιαφορία, αποδοχής, περιορισμένο, σύγχρονο

Μονάδες 5

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Σ' ένα άρθρο σας (300 λέξεις) να εξηγήσετε τους λόγους για τους οποίους ο ελεύθερος χρόνος είναι απαραίτητος για τον σύγχρονο άνθρωπο και την κοινωνία.

Μονάδες 40

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Θεματικό κέντρο: Ο ελεύθερος χρόνος των μαθητών.

- Η τεχνολογική και η επιστημονική πρόοδος έχει αλλάξει τα δεδομένα σήμερα σε σημείο που στην εκπαίδευση οι ρυθμοί είναι ξέφρενοι θέτοντας θέμα για τον ελεύθερο χρόνο των νέων.

- Αν και μέσω του ελεύθερου χρόνου ο έφηβος ανακαλύπτει τον εαυτό του, κοινωνικοποιείται και ηθικοποιείται, σήμερα πιέζεται ψυχικά από την απουσία του.

- Οι μαθητές συνηθίζουν στην έλλειψη του ελεύθερου χρόνου και θα είναι οι αυριανοί πολίτες που αναζητούν στιγμές χαλάρωσης.

B1. α. Λ

β. Σ

γ. Σ

δ. Λ

ε. Σ

B2α. – αιτιολόγηση: αιτιολογεί στις λεπτομέρειες γιατί ο ελεύθερος χρόνος χρειάζεται για την απόκτηση της ταυτότητας

- παραδείγματα: «...σχολικά, εξωσχολικά προγράμματα, ξένες γλώσσες...»

- σύγκριση-αντίθεση: «...Αντίθετα με τις απαιτήσεις της ηλικίας τους...»

β. γιατί: αιτιολόγηση

λοιπόν: συμπέρασμα

αντίθετα: αντίθεση

όταν: χρονική σχέση

έτσι: συμπέρασμα

B3α. αλλαγές: μεταβολές

ξέφρενους: τρελούς

αφοσίωση: συγκέντρωση

αποθεμάτων: περισσευμάτων

οδηγεί: κατευθύνει

β. γοργούς: αργούς

αδιαφορία: ενδιαφέρον

αποδοχής: απόρριψης

περιορισμένο: απεριόριστο

σύγχρονοι: παραδοσιακοί, οπισθοδρομικοί

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο, τίτλος, χρήση κυρίως γ' προσώπου

Πρόλογος: Στην εποχή μας οι κοινωνίες είναι σύνθετες και πολύπλοκες. Οι ρυθμοί ζωής κι εκτύλιξης των γεγονότων είναι πολύ γρήγοροι και οι κοινωνικοί ρόλοι που αναλαμβάνει το άτομο πολλαπλοί. Αυτό συνεπάγεται μείωση ελεύθερου χρόνου, ο οποίος όχι μόνο προβάλλει ως αδήριτη ανάγκη του ανθρώπου αλλά κι απαιτείται διαρκώς αύξηση της διάρκειάς του .

Αναγκαιότητα ελεύθερου χρόνου

1^η παράγραφος

- Ανταγωνιστικός χαρακτήρας των σύγχρονων κοινωνιών
- Εντατικοποίηση της εργασίας
- Η εξειδίκευση που ενισχύει την μονομέρεια
- Οι αυξανόμενες απαιτήσεις της εποχής σε συνδυασμό με το χαμηλό εισόδημα
- Ο γρήγορος ρυθμός ζωής, το έντονο άγχος, η ανία και η μοναξιά
- Η υλικοευδαιμονιστική αντίληψη ζωής που εξωθεί στον καταναλωτισμό
- Ο τεχνοκρατισμός, που επιφέρει συρρίκνωση του συναισθήματος
- Η επιθυμία του ατόμου για ψυχαγωγία και εκτόνωση

2^η παράγραφος

- Εξασφαλίζεται ανάπαυλα, σωματική χαλάρωση και ψυχική ηρεμία
- Βρίσκουν έδαφος η πνευματική, ψυχική, ηθική καλλιέργεια, η ψυχαγωγία και η διασκέδαση
ευνοεί την ανάπτυξη ισχυρών δεσμών στην οικογένεια
- ενισχύεται η επικοινωνία των ανθρώπων μέσω των συναναστροφών, των κοινών δραστηριοτήτων
- Συμμετέχει σε συλλόγους, σωματεία, διευκολύνεται η πολιτική και κοινωνική ολοκλήρωση

Επίλογος: Τελικά, ο ελεύθερος χρόνος είναι δικαίωμα αλλά πρέπει να αποτελεί και απαίτηση του ανθρώπου της εποχής μας. Συντελεί στην ύπαρξη ισορροπίας, στην βίωση ευχάριστων στιγμών και επιδρά καταλυτικά στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας. Είναι, λοιπόν, ατομική αλλά και συλλογική ευθύνη η ύπαρξη αλλά και η δημιουργική αξιοποίηση του, με κύριο άξονα, την παιδεία.

Κοινός Νους, Α' τόμος, σελ.512-514